

DE KAARS EN DE ZILVEREN BAL

Jo Kalmijn—Spiereburg

In een donkere kast op zolder stond op de bovenste plank een grote, witte doos. Daar mocht niemand aankomen. Want wat erin zat, was zó teer en breekbaar, dat het al stuk kon gaan, wanneer je maar even tegen de doos stootte.

Als de kinderen op regenachtige dagen op zolder mochten spelen, klommen ze wel eens op een kist of op een oude stoel om naar die geheimzinnige doos te kijken.

Natuurlijk zouden ze wát graag eens even het deksel van de doos willen optillen, maar dat durfden ze niet.

Het was de Kerstfeestdoos en daar hadden ze eerbied voor.

„Weet je nog van vorig jaar wat er allemaal in zit?” vroegen ze elkaar.

„O ja, een piek met groene en rode deukjes... en een klokje van glas... en slingers... en niet te vergeten de grote zilveren bal...”

En dan vroeg er altijd een: „Wat vind jij nu eigenlijk het aller-aller-mooiste?”

Dat was niet moeilijk te zeggen. Natuurlijk de zilveren bal! Het kleinste zusje zei met haar zacht stemmetje: „Ik vind de kaarsjes nog veel mooier... als die branden is het net of ze leven...”

„Och, jij...” zeiden de anderen ongeduldig. En ze speelden weer vrolijk verder. Het kleintje was ook zo'n droomstertje.

Een jaar was toch eigenlijk gauw om. Eer je eraan dacht was de zomer alweer voorbij. De herfst kwam met wind en regenbuien. De dagen werden korter en kouder. Donkere dagen voor Kerst, zeiden de mensen.

En dan kwam al weer gauw de dag, waarop moeder de witte doos van de bovenste plank in de zolderkast haalde.

De tuinman had een mooi, friskgroen Kerstboompje in de huiskamer

gezet. De wortels waren er afgehakt, maar er was een stevig kruis onder gespijkerd van wit hout, zodat het boompje op moeders naaitafeltje kon staan.

De hele kamer werd vervuld van dennegeur. Dan opende moeder bijna plechtig de witte doos. En daar lagen de broze kostbaarheden netjes in de watten!

Met voorzichtige handen, eerbiedig haast, maakte moeder ze één voor één in de boom vast. De piek, het klokje, de slingers en ten slotte de prachtige, glimmende bal. Die kreeg het mooiste plekje in de boom helemaal vooraan.

Het was ook een prachtstuk om te zien. Zo groot, dat het kleine zusje hem misschien met bei haar handjes niet zou kunnen omvatten.

En een glans, dat erop lag! Het leek wel, of hij van echt zilver was. Natuurlijk was hij slechts van verzilverd glas, maar daar kon je niets van merken. Hij glansde als een kleine zon. De hele kamer met kinderen en al zag je in die glans weerspiegeld.

„Eigenlijk,” dacht de zilveren bal, toen hij daar zo hing te schitteren, „eigenlijk is het niet eens nodig om nog kaarsen in de boom te zetten. Kaarsen branden maar een klein poosje, maar mijn glans kan niet gedooft worden.”

Moeder wist natuurlijk niet, wat er in de zilveren bal omging. Ze nam rustig een pak kaarsen en kneep deze stuk voor stuk met de knijpers op de groene takken vast.

Ziezo, nu nog wat slingers en engelenhaar losjes over de takken en het was klaar.

Niet lang daarna werden de kinderen naar bed gebracht. De lamp ging uit in de huiskamer. En het werd er heel stil.

Het Kerstboompje stond in het donker op moeders naaitafeltje.

Opeens zuchtte iemand. Het was een slank kaarsje dicht bij de zilveren bal.

„Nog één nacht,” zei ze zacht.

„Waarom zeg je dat?” vroeg de zilveren bal verwonderd.

„Dat zeg ik, omdat ik er zo naar verlang om te mogen branden.

O, het moet heerlijk zijn om te worden aangestoken en licht en

warmte te mogen uitstralen, zodat iedereen er gelukkig van wordt.”
„Neeen maar,” zei de zilveren bal, „nu kan ik duidelijk horen, dat je nog maar pas komt kijken en dat je nog niet veel van het leven af weet. Weet je dan niet, dat het je dood zal zijn, als je morgen mag branden op het Kerstfeest?”

Het kaarsje zweeg peinzend.

„Ik heb al heel wat kaarsen in mijn leven zien aansteken,” ging de zilveren bal voort, „ze begonnen allemaal vrolijk en met goede moed te branden. Maar och heden, al brandend verteerden ze zichzelf. Ze krompen ineen en ze werden al nietiger en nietiger tot er niets meer overbleef dan een klompje stinkend kaarsvet.”

Het kaarsje wist daar zo gauw geen antwoord op. Ze durfde ook de zilveren bal, die zo voornaam was en zo schitterend en die al zoveel ervaring had, niet openlijk tegenspreken.

Ja, ze wist best, dat het geluk te mogen branden maar kort van duur zou zijn. En ze wist ook heel goed, dat het haar het leven kosten zou. Maar tóch kon ze niet ophouden met innig naar dat geluk te verlangen. Zo was ze nu eenmaal. Alles in haar hunkerde ernaar zich te offeren, zich te laten verteren om een ander met haar glans en haar warmte te dienen. Wat gaf het, of er daarna niets meer overbleef? Als er maar een zegen van haar was uitgegaan...

Maar dat waren allemaal dingen, die niet zo gemakkelijk onder woorden te brengen waren voor een eenvoudig wit kaarsje.

„Ik geloof dat je ervan geschrokken bent,” begon de zilveren bal na een poosje opnieuw. „Het was mijn bedoeling niet, om je schrik aan te jagen. Denk er maar niet meer aan, je bent nu eenmaal als een doodgewone kaars op de wereld gekomen en niet als een zilveren bal zoals ik. Daar is nu eenmaal niets aan te veranderen. Troost je maar met de gedachte, dat er morgen duizenden van die ordinaire witte kaarsen zoals jij hetzelfde lot ondergaan moeten.”

Maar dit was toch te veel voor het kaarsje. Van verontwaardiging begon ze zó te beven dat het haar moeite kostte onberispelijk rechtop te blijven staan op haar tak.

„Hoe kun je toch zo praten,” barstte ze los. „Voor niets ter wereld zou ik met je willen ruilen, al ben je dan ook een zilveren bal uit een doos met watten. Wat weet jij ervan wat het betekent om te mogen leven en te mogen sterven voor een ander? Daar weet je niets van. Je pronkt maar wat en dan ga je voor een heel jaar weer in de doos. Ik ben maar een doodgewone, domme kaars, maar dat weet ik wel, dat men pas leeft als men zichzelf mag opofferen. . . .”

„Poch,” zei de zilveren bal koeltjes, „wat een hoogdravende woorden gebruik je. Morgen zul je wel anders spreken. . . .”

De kaars had al dadelijk weer spijt van haar driftige woorden. Hoe kon ze zo kinderachtig zijn om zich boos te maken op die zilveren pronkhans? Ze deed veel wijzer met stil te gaan denken aan het grote feest van morgen.

Maar nu bemoeide de piek hoog in de boom zich ermee.

„Waarom kibbelen jullie? Laat ieder maar het werk doen, waartoe hij geroepen is. Dan is het immers goed? Wij hebben allen onze eigen taak op het Kerstfeest. Mijn taak bijvoorbeeld is het om de mensen naar Boven te wijzen, naar de Hemel. Dat doe ik dan ook zo goed als ik maar kan.”

Het klokje mengde zich nu ook in het gesprek.

„De zilveren bal wil altijd de voornaamste zijn,” zong ze met een hoog en helder stemmetje.

„Stil nu,” berispte de piek met de groene en rode deukjes. „Al dat gebabbel dient nergens toe, laten we ons liever in alle ernst voorbereiden voor morgen.”

Niemand durfde daarna meer iets zeggen. Het werd heel stil in de huiskamer, want allen waren verdiept in eigen gedachten.

*

En toen werd het Kerstfeest, het heerlijkste feest dat men zich kan denken. Het feest, waarop de mensen met grote blijdschap en diepe dankbaarheid gedenken hoe God Zijn eigen Zoon, Zijn eigen Kind Jezus, gegeven heeft om een Licht te zijn in de duisternis van de zonde der mensen.

Van dat Licht in de duisternis nu moesten de kaarsjes in de Kerstboom het zinnebeeld zijn.

Ze wisten natuurlijk zelf niet, wat eigenlijk de diepe betekenis van het feest was, dat ze met hun trillende vlammetjes opluisterden. Ze brandden maar stil en plechtig, toen ze waren aangestoken. En ze voelden zich innig gelukkig, omdat ze zulk een schone taak te vervullen hadden.

Het kaarsje dicht bij de zilveren bal had de grootste en de zuiverste vlam van alle kaarsen. Als er een beetje wind door de kieren van het raam kwam, sidderde haar vlammetje heel even. Maar dan hield ze zich weer zo stil mogelijk en deed al haar best zoveel warmte en licht te verspreiden, als maar mogelijk was.

Bij de wondere glans van het kaarsje leek de zilveren bal haast dof. Het leek, of iemand op de bal geademd had, zodat er een waas over het zilver was gekomen.

„O moedertje,” riep het kleinste zusje, „kijk toch eens naar dat kleine kaarsje, zó'n grote vlam heb ik nog nooit gezien. En, moedertje, als ik héél lang in die vlam kijk, dan is het net of ik een stukje van de hemel kan zien, hoe zou dat komen?”

Moeder streek met haar hand langs de warme wangen van het kleintje.

„Ik denk, mijn kind, dat het komt, omdat in de hemel ook alles licht is.”

„Is daar geen donkere kast, zoals wij er een op zolder hebben?”

„Nee hoor, het is daar nooit donker, het wordt daar nooit nacht. De zon is daar niet meer nodig en de maan niet en de sterren ook niet, want God zelf is daar het Licht.”

Het kleintje keek nog eens heel lang in de kaarsvlam en zuchtte van tevredenheid.

De zilveren bal merkte heel goed, dat iedereen meer aandacht schonk aan het kaarsje dan aan hem. En dat hinderde hem geweldig. Was hij niet het mooiste aan de Kerstboom? Werd hij niet jaar in jaar uit als een grote kostbaarheid in de witte doos met watten bewaard? En zou hij het nu moeten afleggen tegenover zo'n dun kaarsje, dat nauwelijks een paar uur branden kon? Of het nu door de wind kwam of door de ergernis, dat wist niemand, maar de zilveren bal schommelde heen en weer aan zijn tak. Misschien kwam hij al schommelend te dicht bij de brandende kaars. Misschien ook brak zijn hart van afgunst en boosheid.

Krak, de zilveren bal was gebarsten! Nu kon men duidelijk zien, dat hij maar van glas was, met een dun laagje zilver erop. Een lange tijd had hij zich groot en voornaam weten te houden. Maar toen hij in aanraking kwam met het werkelijke licht van het Kerstfeest, verdween al die grootheid.

„Och,” zei moeder, toen ze na het Kerstfeest de versierselen weer in de witte doos met watten wilde opbergen, „kijk nu eens wat jammer, die mooie zilveren bal is gebarsten.”

In haar hand viel de bal uiteen. Die paar waardeloze scherfjes glas kon ze toch niet meer in de doos doen. Zo kwam de zilveren bal op het vuilnisblik terecht.

De pick en het glazen klokje, de slingers en het ragfijn engelenhaar, het werd allemaal netjes opgeborgen in de witte doos. En die ging weer op de bovenste plank in de zolderkast, waar ze bleef staan de rest van de winter.

Weer werd het voorjaar. De vogeltjes maakten nesten onder de dakpannen, zodat je de kleine vogeltjes op zolder kon horen piepen. Het werd zomer. Het werd herfst. Tegen de kleine zolderraampjes kletterden regen en hagel. Alweer werd het winter en Kerstfeest. De kinderen konden het haast niet geloven, dat er heus alweer een heel jaar om was en dat het weer tijd werd de witte doos te voorschijn te halen.

De dag voor Kerstfeest mocht het kleine zusje mee om boodschappen te doen.

„Kijk,” zei moeder, „in deze winkel liggen ballen voor aan de Kerstboom, willen we een nieuwe kopen? Er zijn er zoveel, groene en rode en zilveren”.

Het kleine meisje keek ernaar. Maar ze schudde het hoofd. Ze had liever iets anders. Zag moeder daar niet dat engeltje? Het was van zijde-achtig papier en het had weerschijnende vleugels, die denken deden aan pauweveertjes. Dat engeltje was heel wat mooier dan die ballen.

Zo kwam het, dat er een engeltje in de plaats kwam van de zilveren bal. En dat was nog niet zo'n slechte ruil.

Toen de kaarsjes alle aangestoken waren in de Kerstboom en de kinderen „Stille nacht, heilige nacht” zongen, leek het tere engeltje tussen de groene takken zo mooi met z'n weerschijnende vleugeltjes, dat het was of het zó zou kunnen wegvliegen naar de hemel, waar het thuishoorde.